

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 091 4/99-1031
Signatura: bi2cs102

Oblastní pracoviště č. 9 HradecKrálové
Okresní pracoviště Jičín

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Základní škola Hořice, Komenského ulice 338, 508 01 Hořice
IZO:	049 305 662
Ředitel(ka) školy:	Vlastislav Matucha - do 31. prosince 1998 Ludmila Součková - od 1. ledna 1999
Zřizovatel:	Městský úřad Hořice v Podkrkonoší, Jungmannova 342, 508 01
Príslušný školský úřad:	ŠÚ Jičín, Denisova 1073, 506 01 Jičín
Termín inspekce:	11. - 13. leden 1999
Inspektoři:	Mgr. Květoslava Dřevíková, Mgr. Jiří Jetel, PaedDr. Markéta Stuchlíková
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, osobní dokumentace žáků se zdravotním postižením, rozvrh hodin 1998/99, Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 1997/98, záznamy z prohlídky školy, třídní knihy, personální dokumentace pracovníků školy, podkladová inspekční dokumentace, dotazníky pro rodiče žáků školy, hospitační záznamy, povinná dokumentace školní družiny, vnitřní řád školy, záznamy z řízených rozhovorů s ředitelkou školy, zástupkyní ředitele školy a pracovníky školy.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

Základní škola Hořice, Komenského ulice je organizována v letošním školním roce jako jako čtrnáctitřídní s 327 žáky. Spádový obvod školy tvoří část města Hořic a obce Lukavec, Milovice a Třebnouševy. Od 1. ledna 1994 přešla do právní subjektivity jako rozpočtová organizace. Kromě školy sdružuje školní družinu. Některé třídy a místnosti školy jsou pronajímány Soukromé základní umělecké škole Melodie.

K 1. lednu 1999 došlo ve vedení školy k organizačním změnám. Po dobu trvání mandátu ředitele školy pana Vlastislava Matuchy v samosprávě byla pověřena řízením školy její současná zástupkyně, která na místo zástupkyně jmenovala vyučující ze školy. Přes tyto okolnosti byly stávajícím vedením školy vytvořeny inspekčnímu týmu velmi dobré

podmínky pro práci. Inspekční tým sledoval ve škole podmínky a průběh vzdělávání, kromě toho poskytl novému vedení školy poradenskou činnost i v oblasti řízení školy. Ke zjištění názorů rodičovské veřejnosti na činnost školy byly zadány anonymní dotazníky pro 120 rodičů z náhodného vzorku žáků.

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Škola je umístěna uprostřed Hořic v městské zástavbě. Výchovně vzdělávací činnost školy se uskutečňuje ve třech budovách školy, které jsou vzájemně propojeny chodbou druhého podlaží (mezi 1. a 2. budovou) a přízemní chodbou (mezi budovou 2. a 3.). Žáci 2. stupně jsou umístěni v první budově (čp. 338) a žáci 1. stupně jsou v budově druhé (čp. 335). Činnost školní družiny se realizuje v budově třetí (čp. 334).

V přízemí budov se nacházejí šatny pro jednotlivé třídy žáků. V prvních dvou budovách jsou umístěna i samostatná sociální zařízení pro chlapce a dívky. Pro výuku slouží celkem 14 kmenových tříd, 6 odborných učeben (fyziky, chemie, výpočetní techniky, hudební výchovy, angličtiny a němčiny), cvičná kuchyň a dílny. V prostřední budově školy se nachází školní knihovna, která je žáky běžně využívána.

Prostory sloužící pro výuku jsou dostačující vzhledem k počtu žáků i realizovaným vzdělávacím programům školy. Současný počet 327 žáků však výrazně překračuje kapacitu 250 žáků, která je uvedena v rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, vydaného ŠÚ Jičín dne 18. dubna 1997. Zároveň je překračována i kapacita 50 žáků školní družiny, u které se velikost prostor a pouhé jedno společné sociální zařízení jeví jako ne zcela postačující vzhledem k 69 zapsaným žákům.

Zařízení a vybavení učeben školním nábytkem je na dobré úrovni. Velikost a kapacita učeben je vzhledem k počtu žáků ve třídách vyhovující.

Škola však nemá vlastní tělocvičnu a školní pozemek k výuce tělesné výchovy. Pro výuku tělesné výchovy je využívána pronajatá hala a tělocvična TJ Jiskra Hořice, která je vzdálená asi 500 m od budovy školy.

Vybavenost učebnicemi a učebními pomůckami je v jednotlivých předmětech výuky velmi rozdílná. Používané učebnice ne vždy odpovídají požadavkům příslušného vzdělávacího programu. Fond učebnic je zapotřebí inovovat tak, aby postupně byly vyřazeny veškeré zastaralé a nevyhovující učebnice (např. pro výuku zeměpisu) a v dostatečném počtu byly zavedeny učebnice jedné řady pro výuku v daném předmětu. Inovace zatím úspěšně proběhla u učebnic angličtiny.

Vybavení učebními pomůckami je velmi dobré v přírodovědných předmětech i předmětech výchovných. Urychlenou inovaci je však zapotřebí provést u počítačového vybavení pro výuku základů práce s počítači (hardwarové vybavení u většiny z šestnácti počítačů neodpovídá současným potřebám a neumožňuje jednotné zavedení běžných uživatelských programů). V rámci společenských věd se jako nedostatečné jeví vybavení zeměpisnými a vlastivědnými mapami. Pro výuku žáků I. stupně chybí žákovské soubory aktuálně platných vlastivědných map.

Současné množství a zastoupení didaktické techniky je postačující pro efektivní zabezpečení výuky. Během inspekce byla zejména využívána při výuce přírodovědných předmětů, částečně při výuce cizích jazyků.

Celkově je úroveň materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti školy hodnocena jako průměrná.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Rozvrh vyučovacích hodin

Rozvrh vyučovacích hodin a přestávek v zásadě respektuje psychohygienické zásady a provozní možnosti školy.

Po první a třetí hodině jsou však přestávky pouze pětiminutové, což je v rozporu s § 9 odst. 2 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., která stanoví délku přestávek nejméně desetiminutovou. Potvrzení o udělení výjimky oproti tomuto ustanovení nebylo předloženo. Z důvodu nedostatečné dopravní obslužnosti lze žádat prostřednictvím ŠÚ Jičín MŠMT ČR o udělení výjimky.

Výuka tělesné výchovy je sdružena do dvouhodinových bloků z důvodu přecházení na vyučování do areálu TJ Jiskra Hořice.

Pracovní prostředí

Pracovní prostředí pro žáky i zaměstnance školy je vyhovující. Vybavení pracovních míst žáků je ve většině tříd prvního stupně dvojí velikostí žakovských stolků a židlí, na druhém stupni pouze jednou velikostí. Řada tříd je vybavena koberci k relaxaci žáků.

V době inspekce bylo v budově čisto, uklizeno.

Učebny jsou osvětleny zářivkami. Teplota ve většině tříd v době vyučování se pohybovala kolem 22° Celsia. Na chodbách a sociálním zařízení bylo podstatně chladněji. Sociální zařízení jsou na jednotlivých podlažích pouze buď dívčí nebo chlapecká, žáci musí přecházet.

Pracovní prostředí školní družiny je prostorově stísněné (hodnocení viz bod 11).

Relaxační a pohybový režim školy je částečně dodržován. Ve vzorku sledovaných hodin pouze v některých na prvním stupni byly zařazovány relaxační a pohybové chvilky při únavě dětí. Řada hospitovaných hodin se vyznačovala neměněním poloh dětí, které byly nuceny setrvávat většinu času v lavicích.

Část žáků má možnost trávit velkou přestávku mimo třídu, mohou hrát stolní tenis v prostoru chodby v prvním podlaží. Relaxační venkovní plochy upravené pro pobyt dětí nejsou k dispozici.

Některé třídy školy vyjíždějí na ozdravné pobyty dětí na školu v přírodě a lyžařské kurzy.

Pitný režim

Pitný režim škola zajišťuje nabídkou čaje ve várnících na každém podlaží, který si děti odebírají do vlastních lahví. V prvním patře hlavní budovy je umístěn pitný automat s ovocnými nápoji v papírových obalech. V době konání inspekce byl mimo provoz.

Estetičnost prostředí

Prostory používané základní školou jsou velmi pěkné na prvním stupni, na chodbách i ve třídách je umístěna vkusná výzdoba tvořená živými květinami a výtvarnými pracemi. Prostory používané žáky druhého stupně jsou rozdílné úrovně, některé jsou částečně poškozené.

Organizace stravování

Žáci i zaměstnanci školy se stravují ve Školní jídelně ZŠ v Přemyslově ulici, vzdálené od budov školy asi 10 minut chůze. Provoz jídelny je od 11 do 14 hodin.

Hygiena a estetičnost prostředí jídelny je negativně ovlivňována nepřevlékáním částí dětí, které stolují v zimním oblečení.

Záznamy z kontrol OHS nebyly předloženy s odůvodněním, že ve škole žádná kontrola hygienické služby v posledních devíti letech neproběhla.

Hodnocení úrovně psychohygienických podmínek školy je na průměrné úrovni, rezervy spatřujeme v plnění relaxačního programu přímo ve vyučovacích hodinách a v zajištění venkovního prostoru pro pobyt dětí za příznivého počasí o přestávkách.

3 Hodnocení personálních podmínek

Ve škole v době konání inspekce bylo zaměstnáno 23 učitelů (18,45 přepočtených pracovníků), 2 vychovatelky (1,86 pracovníc) a 7 správních zaměstnanců (5,22 pracovníků). Mezi správní zaměstnance patří 5 uklízeček, 1 hospodářka a 1 školnice.

Kromě vyjmenovaných pracovníků zpracovává platy zaměstnanců pracovníce PaM Školského úřadu jako službu (hrazeno z rozpočtu školy od města).

Pedagogičtí pracovníci	Pedagogická a odborná způsobilost							
	Plně způsobilí		Jen odborně		Jen pedagogicky		Bez způsobilosti	
	Interní	Externí	Interní	Externí	Interní	Externí	Interní	Externí
Učitelé	21	0	1	0	1	0	0	0
Vychovatelé	2	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	23	0	1	0	1	0	0	0

Pedagogickou a odbornou způsobilost všech pedagogických pracovníků školy nebylo možno ověřit, neboť v personálních spisech některých pracovníků chyběly doklady o ukončeném vzdělání. Rovněž nebyly ve škole k dispozici jmenovací dekrety vedení školy. Jedná se o porušení § 38 odst.1 školského zákona č. 29/1984 ve znění zákona č. 258/1996 Sb. Údaje získané inspekcí vycházejí pouze ze sdělení vedení školy, jednotlivých pedagogů a údajů uvedených v osobních dotaznících pracovníků.

Přestože se vedení školy snaží přidělovat výuku předmětů s přihlédnutím k odborné způsobilosti učitelů, jsou z provozních i personálních důvodů některé předměty zcela či částečně vyučovány pedagogy bez odborné způsobilosti pro daný předmět.

Převážná část výuky v 1. - 4. ročníku je zajištěna učitelkami s odbornou i pedagogickou způsobilostí, v pátých ročnících se vyučuje polooborně s využitím učitelů druhého stupně. Část hodin ve 3.- 5. ročníku vyučují učitelé bez odborné způsobilosti k výuce na tomto stupni, což se projevuje v některých případech v používání ne zcela adekvátních vyučovacích metod a postupů vzhledem k věku žáků.

Na druhém stupni jsou vyučovány učitelé bez odborné způsobilosti pro dané předměty všechny hodiny základů práce s počítači, občanské a rodinné výchovy i praktických činností (pracovního vyučování).

Pouze část hodin českého jazyka je vyučována učiteli pedagogicky i odborně způsobilými. Dvě hodiny psaní na stroji vyučuje hospodářka školy bez pedagogické způsobilosti.

Pedagogický sbor je vcelku stabilizovaný.

Ve sboru převažují pracovníci nad 45 let. Sbor je feminizovaný s jediným mužem.

Složení pedagogického sboru z hlediska vzdělávacího programu, potřebné odborné a pedagogické způsobilosti pedagogů je na dobré úrovni, vzhledem ke složení tříd převažují učitelé druhého stupně, postupně je třeba pedagogický sbor doplnit o chybějící učitele prvního stupně a učitele s odbornou způsobilostí pro předměty český jazyk, občanskou a rodinnou výchovu, pracovní činnosti a informatiku.

Zajištění provozu správnými zaměstnanci je vyhovující, nedochází k nežádoucí fluktuaci.

Hodnocení personálního zajištění školy vzhledem ke školám obdobného typu je na spíše nadprůměrné úrovni (z celkového počtu povinných hodin je cca 20 % vyučováno bez odborné či pedagogické způsobilosti).

4 Plnění učebních osnov

Ve škole probíhá výuka podle učebních dokumentů těchto vzdělávacích programů:

- Základní škola – č.j. 16847/96-2 (výuka probíhá v 1. – 2. ročníku a 6. – 7. ročníku),
- Obecná škola – č.j. 12035/97-20 (výuka probíhá v 3. – 5. ročníku),
- Základní škola - upravené učební dokumenty č.j. 18730/91-20 (v 8. – 9. ročníku).

Při zavádění vzdělávacích programů postupuje škola v souladu s pedagogicko organizačními informacemi pro základní školy (Věstník MŠMT ČR z června 1998). Vzdělávací program Základní škola bude v příštích letech postupně realizován ve všech ročnících.

Na základě provedeného porovnání normativních dokumentů (učebních plánů, učebních osnov) s rozvrhem hodin v jednotlivých ročnících, s obsahem předložených tematických plánů a zápisů odučených hodin v třídních knihách vyplývá, že výuka probíhá až na výjimky v souladu s uvedenými učebními dokumenty.

Tematické plány pro jednotlivé předměty jsou vyučujícími zpracovány, chybí však jejich ucelené zpracování pro všechny ročníky, v nichž probíhá výuka daného předmětu. Do obsahu tematických plánů nebyly zapracovány úpravy a doplňky vzdělávacího programu Základní škola, které byly schváleny MŠMT ČR s platností od 1. 9. 1998 pod č.j. 25018/98-22.

Některé předložené tematické plány především humanitních předmětů a předmětů výchovného charakteru jsou koncipovány podle používaných učebnic v daném ročníku, které nepokrývají zcela vzdělávací program. Jednotlivá témata a hesla tak ne vždy plně korespondují s obsahem učiva a požadavky na žáky uvedenými v učebních osnovách.

Tělesná výchova je vyučována ve všech ročnících pouze v základní dvouhodinové týdenní dotaci, zdravotní tělesná výchova v nabídce školy není. Žáci 3. – 4. ročníku se účastní plaveckého výcviku jako povinné formy výuky tělesné výchovy v Plavecké škole Trutnov.

Cizí jazyk je vyučován pro žáky jeden od 4. ročníku, žáci mají možnost volit jazyk anglický či německý, od 7. ročníku v rámci povinně volitelných předmětů si mohou žáci zvolit konverzaci v AJ či NJ.

Škola v rámci svých podmínek nabízí žákům 7. – 9. ročníku poměrně širokou nabídku povinně volitelných předmětů, které umožňují realizovat jejich individuální vzdělávací zájmy (7 - 8 volitelných předmětů v jednotlivých ročnících).

Nepovinnými předměty jsou základy práce s počítačem (pro žáky 6. ročníku) a zájmová tělesná výchova (pro žáky 7. – 9. ročníku).

Škola vykazuje 57 integrovaných zdravotně postižených žáků. V evidenci a práci s některými z nich byly zjištěny nedostatky (chybí smlouvy o individuálním studijním plánu, vzdělávací programy mají formální nedostatky, chybí jejich konkrétní zpracování pro jednotlivé předměty se stanovením způsobu hodnocení a klasifikace).

Náprava vad řeči u žáků 1. – 4. ročníku je zajištěna pěti asistentkami v rámci zájmového útvaru logopedie, individuální reedukaci a kompenzaci vývojových poruch učení provádí pět proškolených dyslektických asistentek. Efektivní formou výuky českého jazyka žáků čtvrtého ročníku s vývojovými poruchami učení je soustředění těchto žáků do jedné vyučovací skupiny.

Pro žáky se speciálními schopnostmi a potřebami škola nabídku nevytváří, ale nadaným a talentovaným žákům škola nabízí možnost zapojit se do soutěží a olympiád vyhlášených především MŠMT ČR pro daný školní rok.

Při provedené kontrole plnění učebních osnov, tematických plánů jednotlivých předmětů a zápisů do třídních knih v letošním školním roce, ani při hospitační činnosti nebyly shledány závažné nedostatky. Škola nabízí poměrně velkou volitelnost předmětů v rámci platných učebních dokumentů. Zajištění péče o integrované zdravotně postižené žáky vykazuje administrativní závady. Celkové hodnocení průměrné.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

Výuka na prvním stupni

Celkem se uskutečnilo 13 hospitací v předmětech český jazyk, psaní, prvouka, přírodověda, matematika, německý jazyk, vlastivěda, výtvarná výchova. Bez způsobilosti pro tento stupeň bylo vyučováno 5 vyučovacích hodin (matematika, prvouka, přírodověda, německý jazyk).

Kvalita vyučování byla ovlivněna především osobnostmi vyučujících, které na tomto stupni výrazně ovlivňují výchovně vzdělávací proces.

Většina hodin se vyznačovala velmi dobrým metodickým vedením s využitím názorných pomůcek, problémových otázek, zařazováním zábavných forem práce, systemizací poznatků a vhodným začleněním relaxačních chviliek. Organizace práce v hodinách byla většinou velmi dobrá. Často pedagogové používali pochvalu a povzbuzení., ojediněle i diferenciaci a individuální přístup k žákům. Práce s loutkou a využití průběžné motivace bylo zaznamenáno v jednom případě.

Převažovalo frontální klasické vyučování bez vnitřní diferenciaci. Ve dvou hodinách se vyskytla přílišná verbalizace, nudné formy práce, které vedly k nesoustředěnosti a posléze i nekázni dětí.

V průběžné kontrole práce žáků jsou mezi vyučujícími velké rozdíly, od důsledné až po velmi benevolentní. Ne všechny písemné práce žáků tohoto stupně byly důsledně opraveny.

V pěti hodinách se vyučující dopouštěli chyb vůči spisovné výslovnosti a používali tvary obecné češtiny. V jednom případě byly použity zastaralé neaktuální pomůcky.

V hodnocení jednotlivých hodin byl rozptýl od hodin nadprůměrných až po jednu hodinu spíše podprůměrnou. Celkové hodnocení výuky na prvním stupni hodin je spíše nadprůměrné, neboť převažovala kvalitní výuka.

Výuka na druhém stupni

Předměty společenskovední a předměty výchovného charakteru

Hospitace se uskutečnily v předmětech anglický jazyk, český jazyk, dějepis, zeměpis, hudební výchova, občanská výchova, rodinná výchova, tělesná výchova, výtvarná výchova, užité výtvarné činnosti.

Z celkového počtu 17 hospitací společenskovedních předmětů a předmětů výchovných bylo bez odborné způsobilosti vyučováno 5 vyučovacích hodin (3 hodiny rodinné výchovy, 1 občanské výchovy, 1 českého jazyka), bez pedagogické způsobilosti pro daný cyklus školy byla vyučována 1 hodina předmětu český jazyk.

Výuka většiny naukových předmětů měla tradiční styl, hodiny byly vedeny klasickými metodami a způsoby výuky. Hospitované vyučovací hodiny byly koncipovány převážně jako opakovací a shrnující, částečně výkladové. Jejich stavba byla tradiční, frontální styl výuky byl doplňován snahou vyučujících o řízený rozhovor, kterým zároveň prováděli průběžné shrnutí.

Aktivita žáků v hospitovaných hodinách byla jednostranná – zodpovězení návodných otázek, ústní prověřování znalostí, naslouchání. Ve vyučovacím procesu byly zřídka uplatňovány mezipředmětové vztahy a souvislosti. Ve většině hodin chybělo ucelování komplexu získaných poznatků, prostor pro závěrečné ověření pochopení probíraného učiva a dostatečnou fixaci poznatků. V malé míře jsou zařazovány aktivizační metody, chybělo využití didaktické techniky, zajímavých forem práce.

V některých hodinách byla patrná větší nekázeň žáků, která se projevovala zejména nerespektováním napomenutí učitele, nedodržením základních pravidel společenského chování.

Zhlédnuté hodiny **anglického jazyka** se vyznačovaly vysokou efektivitou vyučování, v průběhu hodin byly využívány nové formy a metody práce, činnost žáků v hodinách byla velmi pestrá, žáci se zapojovali se zájmem do výuky, jejich znalosti byly na velmi dobré úrovni (porozumění mluvenému projevu i slovní zásoba), využíváno bylo názorných pomůcek i didaktické techniky, uplatňován byl individuální přístup k žákům, žáci byli vedeni k aktivnímu používání angličtiny při běžné komunikaci v hodinách.

Hodiny byly živé, pestré, s promyšlenou strukturou a s výrazným motivačním nábojem i spádem. Vztah vyučující k žákům byl vstřícný a pozitivní. V hodinách byla vytvořena atmosféra tvořivé spolupráce. Materiálně technické zajištění výuky je na velmi dobré úrovni.

Hodiny **českého jazyka** - mluvnické i literární – byly vedeny snahou vyučujících o zapojení žáků do výuky, jejich jazyk byl kultivovaný. Interpretace literárních ukázek zahrnovala zejména porozumění obsahové stránce literárního textu, v některých hodinách chyběla důslednější teoretická i jazyková analýza textů. Žáci jsou vedeni k osvojení základů literární kultury na základě znalosti významných děl české a světové literatury, čtenářské dovednosti jsou prohlubovány četbou knih dle vlastního zájmu žáků a jejich samostatnými referáty o přečtených knihách. V jazykovém i slohovém vyučování se klade důraz

na komunikativní funkci jazyka, jazykový výcvik je zaměřen na praktické osvojení frekventovaných jazykových jevů.

Úroveň komunikativních dovedností žáků v hodinách českého jazyka byla průměrná, žákům činí problémy formulace vlastního sdělení, vyjadřují se jednoslovně, mnohdy nepřesně. Namátkově kontrolované písemné práce byly objektivně hodnoceny. Žáci mají k dispozici moderní učebnice.

Obsah učiva hospitovaných hodin **občanské výchovy, dějepisu a zeměpisu** tvořily vybrané poznatky z různých oblastí společenskovedního poznání. Vyučující se snažili poskytnout žákům orientaci v daných otázkách a vést je k pochopení a získání dovedností v různých oblastech historie, politiky a státu.

Převažovaly metody výkladu a vyvozovacího rozhovoru, témata byla žákům blíže určena klíčovými pojmy a jejich zápisem na tabuli. Hodiny byly připravené po stránce obsahové, názorným materiálem byla mapa, případně učebnice, chybělo využití audiovizuálních prostředků, práce s tiskem a další aktivizující metody.

Žáci používají moderní učebnice dějepisu, k výuce občanské výchovy je užíván nakopírovaný text, nejsou však k dispozici v dostatečném množství učebnice zeměpisu pro jednotlivé ročníky.

Sešity žáků, které byly kontrolovány v průběhu hospitací, obsahují značné množství zejména pravopisných chyb, které zůstávají po kontrole vyučujícími bez opravy. Mnohé zápisy jsou nepřehledné, bez vypovídací hodnoty.

Předměty **výchovného charakteru** byly vedeny převážně aktivizujícím způsobem.

Hudební výchova zahrnovala ve své struktuře rozvíjení znalostí žáků o hudebních symbolech i kontextu, schopnost číst noty i analýzu hudební interpretace. Praktické hudební aktivity žáků byly doprovázeny kvalitním hudebním doprovodem učitelky.

Témata **rodinné výchovy** byla žákům prezentována citlivě, otázky vyučujících byly relevantní ke vztahu k cílům hodin. Žáci vyšších ročníků byli schopni srovnávat a vyjadřovat se o dané problematice s využitím především úvahového postupu.

Dvouhodinové vyučovací jednotky **tělesné výchovy** byly kvalitně a jasně organizovány, byla dodržena klasická struktura odpovídající danému typu hodin, žáci byli vedeni k disciplíně a vytrvalosti, vybavení tělovýchovným náradím bylo dostatečné. V hodině míčových her (chlapci) bylo dbáno na dodržování pravidel hry, v hodině sportovní gymnastiky (dívkyně) byly gymnastické tvary vyučující předvedeny, v hodině byla kontrolována správnost a přesnost provedení cviků.

Hodiny **výtvarné výchovy a užitých výtvarných činností** zahrnovaly práce prostorového vytváření. Dílčí aktivity výtvarného procesu byly korigovány učitelkou průběžně. Žáci zvládali základy kresby a barevné kompozice v rámci svých věkových možností.

Hospitacemi ve vyučování, kontrolou dokumentace a analýzou studijních dokumentů nebyly zjištěny ve výuce společenskovedních předmětů a předmětů výchovného charakteru závažné nedostatky. Úroveň výuky společenskovedních předmětů a předmětů výchovného charakteru hodnotíme po posouzení všech hledisek jako průměrnou.

Blok matematicko technických a přírodovedních předmětů

Hospitace se uskutečnily celkem v 11 vyučovacích hodinách (po 2 hodinách v matematice, základech práce s počítači, fyzice, chemii, přírodopisu a jedné hodině praktických činností).

Vyučovací hodiny, v nichž proběhly hospitace, měly stanoveny vzdělávací cíle, po stránce metodické i didaktické byly dobře připraveny. V průběhu hodin byly zařazeny různé metody a formy práce se žáky. Žáci byli vedeni jak k samostatné práci, tak i k účasti na tvořivé společné činnosti. Při vyučování byl vytvořen dostatečný prostor pro uplatnění aktivity a iniciativy žáků. Použité vyučovací metody byly adekvátní a přiměřené věku žáků.

Při výuce byla uplatňována zpětná vazba směřující k ověření znalostí žáků a úrovně pochopení nového učiva. Žáci na kladené otázky většinou správně odpovídali. Úroveň prokazovaných znalostí byla velmi dobrá. Ve všech sledovaných hodinách bylo ve výuce použito názorných pomůcek. V závěru většiny hodin bylo provedeno zhodnocení práce. Psychohygienické podmínky vyučování byly dobré.

Zjištěné výrazné klady výuky:

Fyzika - využití soutěžních her k opakování a motivaci žáků, uplatnění skupinové práce žáků s učebními pomůckami, vyvozování nových poznatků a odpovídajících závěrů na základě experimentu, vedení žáků k jasnému, přesnému vyjadřování a sebehodnocení, vysoká názornost výuky, uvádění konkrétních příkladů praktického využití získaných poznatků. **Přírodopis** - velmi pečlivá příprava, používání velkého množství názorných pomůcek a dalších materiálů, kladení důrazu na uvědomování si vzájemných vztahů existujících v živé i neživé přírodě. **Chemie** - efektivní využívání didaktické techniky, vyvozování závěrů na základě demonstrování chemických reakcí. **Základy práce na počítači** - zpracování vlastních pracovních příruček pro výuku, efektivní práce každého žáka na samostatném počítači. **Praktické činnosti** - zaměření prací na výrobu předmětů, které mají praktické využití pro školní výuku.

Zjištěné nedostatky:

Chemie, přírodopis - výsledná efektivita hodin v důsledku menší kázně a zájmu žáků neodpovídá vynaložené pečlivosti přípravy. **Základy práce na počítači** - tematické plány nejsou dodržovány v důsledku chybějící instalace programu textového editoru WORD. **Praktické činnosti** - výuka je zajišťována učitelem bez odpovídající odborné způsobilosti. **Matematika** - při výuce žáků 9. ročníku je zhruba měsíční zpoždění oproti tematickým plánům.

Celkové hodnocení kvality výuky v uvedeném bloku předmětů je spíše nadprůměrné.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Nebylo prováděno hodnocení školy z hlediska úrovně výsledků učení, pouze byly sledovány dílčí výsledky činnosti žáků v jednotlivých hodinách. Hodnocení vychází z hodnocení ústní práce žáků v hospitovaných hodinách, z vyhodnocení písemných prací jednotlivými školními inspektory a výsledků žáků v oborových soutěžích.

Žáci **prvního stupně**, pokud byli vhodně zapojeni do práce, vykazovali velmi dobré pracovní návyky se snahou o ohleduplné společenské chování. Při použití neadekvátních forem práce u dětí mladšího školního věku (např. monotónního výkladu) a nevhodné organizaci práce vyučujících docházelo k pokřikování dětí a nekázní.

Mluvní a písemný projev žáků většinou odpovídal předpokladům a možnostem dětí. U několika dětí ze znevýhodněného sociokulturního prostředí byla patrná péče vyučujících, kterou jim věnují v rámci doučování a individuálního přístupu. Čistota mluveného projevu není vyučujícími vždy důsledně korigována.

Učební osnovy prvního stupně jsou průběžně plněny. Výsledky práce žáků v hodinách ukazovaly na zvládnutí učiva většinou žáků, v některých hodinách žáci dovedli svých vědomostí a poznatků z jiných předmětů či z domova využít a správně aplikovat (český jazyk, prvouka, přírodověda, vlastivěda).

V hospitovaných hodinách **společenskovědních předmětů a předmětů výchovného charakteru** vykazovali žáci druhého stupně znalosti na průměrné úrovni. Některé hodiny proběhly v uvolněné atmosféře třídy, ze strany učitelů chyběly důslednější požadavky na soustředěnost a kázeň žáků.

Zřetele k formativním, zvláště hodnotovým a afektivním složkám osobnosti žáků byly posíleny v předmětu rodinná výchova. Interakcí mezi učitelem a žáky byla řešena témata začlenění člověka do společnosti, věkových, psychických zvláštností žáků i hodnotových měřítek.

Informace, které přispívají k utváření všeobecného povědomí žáků, byly prezentovány žákům formou výkladu, mnohdy chyběly příklady z mezipředmětových oblastí. Prvky výchovy k péči prostředí byly připomenuty žákům v hodině zeměpisu.

V rámci nepovinného předmětu zájmová tělesná výchova proběhlo základní kolo ve hře šachy, stolního tenisu a vánoční turnaj v malé kopané pro chlapce, čímž se rozšířily sportovní kompetence žáků.

K rozvoji osobních, společenských a relaxačních dovedností a zájmů žáků 7. – 9. ročníku přispívají i povinně volitelné předměty, jejichž nabídka je poměrně dosti široká (7 – 8 volitelných předmětů v jednotlivých ročnících). Rozvoj estetických dovedností podporuje povinně volitelný předmět užité výtvarné činnosti, který nabízí žákům příležitost tvarovat, tvořit a vyjádřit své nápady, nálady, emoce kreativním způsobem. Další hodnocení viz bod 11.

Učební osnovy **přírodovědných předmětů** jsou průběžně plněny. Učivo probírané v hospitovaných vyučovacích hodinách bylo v souladu s učebními osnovami a většinou korespondovalo i s tematickými plány vyučujících. Pouze v matematice 9. ročníku bylo zaznamenáno zhruba měsíční zpoždění v probírané látce.

Výraznější úspěchy žáků (v rámci přírodovědných předmětů) byly dosaženy v okresních kolech biologické olympiády.

Rozvoj osobních, sociálních dovedností a morálních hodnot žáků na základě hospitovaných hodin, rozboru písemných prací a výsledků v soutěžích hodnotíme u většiny žáků prvního stupně jako průměrné, u starších žáků až spíše podprůměrné. Hodnocení zvládnutí průřezových kompetencí učiva (komunikace, pracovní návyky, schopnost aplikace) je na průměrné úrovni, u prospěchově slabých žáků na podprůměrné úrovni. Pouze několik nadaných dětí dosahuje nadprůměrné úrovně.

7 Výroční zpráva

Předložena byla zpráva o činnosti školy ve školním roce 1997/98, k níž byly přiloženy přehledy o čerpání finančních prostředků z jednotlivých účtů za rok 1997. Zprávu vypracoval 8. září 1998 ředitel školy.

Kvalita zpracování i vypovídací hodnota předložené zprávy jsou spíše na nižší úrovni. Ve zprávě nejsou uvedeny údaje o rozmístění žáků 9. ročníků, informace o výsledcích inspekce prováděné ČŠI, údaje o praxi pracovníků školy a chybí kopie vyúčtování poskytnuté dotace.

V obsahu zprávy byly shledány i nepřesnosti v některých uváděných údajích (chybné přiřazení vzdělávacích programů k jednotlivým ročníkům, chybný údaj o kvalifikovanosti výuky).

Výroční zpráva nebyla projednána na poradě pracovníků školy. Její využití pro plánování a další činnost školy nebylo zjištěno.

Celkově je úroveň zpracování výroční zprávy ředitele školy hodnocena spíše podprůměrně.

8 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků

Plánovaný systém dalšího vzdělávání učitelů není ve škole zaveden. Vedení školy však umožňuje jednotlivým učitelům dle jejich zájmu a organizačních možností školy účastnit se vzdělávacích akcí pořádaných regionálními vzdělávacími centry či jiné formy vzdělávání. Nabídka akcí je včas zveřejňována, včetně finanční náročnosti.

V minulých letech si jedna vyučující rozšířila odbornou způsobilost o další předmět (německý jazyk), další vyučující získala odbornou způsobilost k výuce anglického jazyka a v současné době studuje vychovatelka školní družiny Pedagogickou fakultu v Hradci Králové obor učitelství pro 1. stupeň ZŠ.

V loňském školním roce navštívily některé učitelky 1. stupně akce, které byly zaměřeny k dramatické výchově, psychoterapii, vývojové psychologii, tělesné výchově, novým formám výuky čtení a netradičním formám zápisu do I. tříd.

Vyučující 2. stupně se zúčastnili seminářů k výuce některých předmětů (např. zeměpisu, biologie, rodinné výchovy), absolvovali specializované kurzy a semináře dle vlastního zájmu (např. kurz práce na PC, základy grafologie, problematika volby povolání, učební pomůcky). Zapojení pedagogů v dalším vzdělávání je velmi rozdílné.

Malá pozornost je věnována přísunu dostatečného množství moderních informací učitelům prostřednictvím odborných časopisů, publikací, atd.

Péče o další vzdělávání a odborný růst učitelů je hodnocena průměrně.

9 Hodnocení výchovného poradenství

V současné době není na škole zřízena funkce výchovného poradce, čímž není dodržen § 34 zákona č. 76/1978 Sb. o školských zařízeních, ve znění zákona ČNR č.390/1991 Sb. o předškolních zařízeních a školských zařízeních.

Na základě sdělení současné ředitelky školy byla činnost výchovného poradce a současně protidrogového preventisty vykonávána jedinou osobou, a to ředitelem školy. Výkon činnosti výchovného poradce však není prokazatelný, a proto ani nelze na tuto činnost navázat a pokračovat v ní. Žádné materiály, které by prokazovaly činnost výchovného poradce nebyly předloženy, pouze obecný minimální preventivní program v oblasti zneužívání návykových látek „Škola bez drog“, který vypracoval ředitel školy 24. srpna 1998.

Pro posouzení úrovně péče o žáky s postižením, které jsou školou vykazovány, byla provedena kontrola vedení jejich osobní dokumentace. Kontrolou bylo zjištěno, že osobní dokumentace těchto žáků není zcela kompletní. U některých žáků s vývojovými poruchami učení chybí zprávy z pravidelných kontrolních vyšetření a u některých žáků nejsou přiloženy individuální vzdělávací plány. U dvou žákyň, které byly osvobozeny na dobu

určitou od docházky do školy (rozhodnutím ŠÚ Jičín), chybí dohoda rodičů s ředitelstvím školy o rozsahu a místu zajišťování výuky. U jedné z těchto žákyň, pro kterou škola v současné době zabezpečuje vzdělávání, končila platnost osvobození od povinné školní docházky dne 30. června 1997 (v současné době je tato forma vzdělávání nepodložená).

U individuálních vzdělávacích programů, jejichž kopie jsou společně s kopiemi důvěrných zpráv z vyšetření taktéž přikládány ke katalogovým listům žáků, byly zjištěny i formální nedostatky (chybí datum vyhotovení, podpisy zákonných zástupců a zástupců školy).

Současný stav výchovného poradenství ve škole je hodnocen jako nevyhovující.

10 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost

Vedení školy se snaží organizovat a podporovat nadstandardní aktivity, které formují osobnost žáků a přispívají k rozvoji jejich schopností, dovedností.

Mezi tyto aktivity žáků I. – IV. tříd patří v letošním školním roce zejména absolvování řady exkurzí (např. Jičín – město pohádky, návštěva výroby vánočních ozdob, Městské knihovny Hořice), prohlídka výstav (vánoční, domácího zvířectva), návštěva filmového, divadelního a cirkusového představení, sázení lípy k výročí naší republiky).

Pro žáky nejnižších ročníků však chybí zájmové kroužky, které by poskytovaly žákům sportovní vyžití a přispívaly k rozvoji jejich tvořivosti.

Sportovní aktivity, kterých se účastnili žáci V. - VIII. tříd, jsou pestré a umožňují radost a potěšení z pohybu – např. okresní finále přespolního běhu, okrskové a okresní kolo halového florbalu, okresní kolo ve hře šachy, běh 17. listopadu, turnaj v košíkové, atd. Škola pořádala v prosinci soutěž pro žáky ve stolním tenise a turnaj košíkové.

K uskutečněným kulturně poznávacím aktivitám žáků v letošním školním roce patří exkurze (např. Praha – korunovační klenoty, Úřad práce Jičín, mateřská škola, ...), výstavy (Praha – J. Lada, Hořice - Vánoční tradice, ...), zájezdy na divadelní představení Klicperova divadla v Hradci Králové.

Někteří žáci školy se úspěšně zúčastnili literárních a výtvarných soutěží (např. 1. místo v literární soutěži Řádky z přírody - Krnap Vrchlabí), olympiády z českého jazyka, soutěže znalostí z historie, zeměpisu i přírodopisu.

Přínosem ke zdraví žáků 6. ročníku byl pobyt ve škole v přírodě.

Na škole pracují tři kroužky určené pro žáky 6. – 9. ročníku: sborový zpěv, hra na hudební nástroj, basketbal.

Další aktivity, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost školy, celkově hodnotíme jako průměrné. Jako nevyhovující hodnotíme absenci zájmových kroužků pro žáky 1. stupně.

11 Hodnocení činnosti školských zařízení

Školní družina

Ve škole jsou zřízena dvě stálá oddělení školní družiny a jedno oddělení přechodné. Školní družina poskytuje služby ráno i odpoledne. Provoz je denně od 6:30 do 7:35 hodin a od 11:20 do 16 hodin. V ranních hodinách a po 15 hodině je vzhledem k malému počtu dětí z ekonomických důvodů v provozu vždy jedno oddělení.

Zapsáno je 69 pravidelně docházejících dětí z 1. - 3. ročníku. V docházkovém sešitu jsou vedeni žáci nepravidelně docházející a ranní družina.

Ve školní družině pracují 2 kvalifikované vychovatelky na částečné úvazky, které si doplňují výukou ve škole. Od 11:20 do 13 hodin je v provozu třetí oddělení, kde se střídají po dnech na místě vychovatelky čtyři učitelky.

Školní družina má k dispozici tři malé místnosti v prvním patře (vzniklé rekonstrukcí bývalého bytu) pouze s jedním sociálním zařízením. V areálu školy není žádné hřiště ani upravený dvůr pro potřeby školní družiny, která je odkázána na vycházky do vzdálenějších míst mimo centrum města.

Uvedená kapacita školní družiny ve zřizovací listině (50 žáků) je překročena, záznamy z kontrol OHS nebyly předloženy.

Povinná dokumentace školní družiny je řádně vedena (zápisové listky, přehled výchovně vzdělávací práce, docházkový sešit).

Vybavení nábytkem, hračkami a stavebnicemi je skromné, dle ekonomických možností se postupně dokupují stavebnice a společenské hry.

Kontrolou týdenních přehledů činnosti školní družiny bylo zjištěno, že nabídka aktivit je pestrá, v rámci školní družiny v průběhu týdne děti mají možnost např.: účastnit se společné zájmové činnosti výtvarné a pracovní, přírodovědné, tělovýchovné, hudební, či pobývat venku nebo se připravovat na vyučování.

O vedlejších a hlavních prázdninách není školní družina v provozu.

Hospitační činnost prokázala, že většina dětí je zvyklá samostatně si hrát i se účastnit společné řízené práce. Problémoví žáci nejsou do činnosti nuceni, jsou však motivováni k zapojení do práce s ostatními.

Hodnocení prostorových a psychohygienických podmínek vzhledem k počtu žáků je spíše podprůměrné, činnost školní družiny je hodnocena průměrně.

ZÁVĚRY

Průběh a podmínky vzdělání na Základní škola Hořice, Komenského 338 jsou na průměrné až spíše podprůměrné úrovni. V pedagogickém sboru je řada kvalitních pedagogů, výuka však ne vždy nese prvky profesionality.

Zjištěné nedostatky a porušení obecně platných předpisů byly způsobeny především dlouhodobým nedůsledným řízením a kontrolou práce školy. Nové vedení školy se snaží stávající situaci řešit a závady postupně odstraňovat. V průběhu konání inspekce byla řada drobných závad již operativně odstraněna.

Hodnocení školy rodiči v dotaznících bylo vesměs pozitivní s výjimkou slabých míst školy zjištěných i inspekcí. Rodiče nejsou spokojeni s kvalitou výchovného poradenství, materiálně technickými podmínkami školy, dalšími aktivitami (malá nabídka v aktivitách pro volný čas) a částečně i úrovní vzdělávání.

Zjištěná pozitiva:

- využívání pestrých forem práce zkušenými vyučujícími na prvním stupni,
- vstřícný přístup pedagogů k dětem,
- dostatečně široká nabídka povinně volitelných předmětů v 7.- 9. ročníku,

- vytvoření skupiny žáků s vývojovými poruchami učení k výuce českého jazyka 4. ročníku vedená učitelkou, asistentkou reedukace a kompenzace vývojových poruch učení,
- kladné celkové hodnocení práce školy vzorkem rodičů v zadaných anonymních inspekčních dotaznících (průměr hodnocení 1,9 - přičemž 1 znamená zcela spokojeni, 2 znamená spíše spokojeni).

Zjištěná negativa:

- nedostatky ve výchovném poradenství,
- nedostatky v některých tematických plánech učitelů, nezpracování dodatků, nesoulad s částí vzdělávacího programu,
- formální nedostatky v organizaci péče o integrované zdravotně postižené žáky,
- nekázeň žáků v některých vyučovacích hodinách vyplývající kromě nevychovanosti dětí i z používání neefektivních a jednotvárných forem výuky,
- nedostatečné používání názorných pomůcek především ve výuce starších žáků,
- podceňena zásada přirozenosti výuky, vyučovacímu procesu chybí atraktivita, emotivnost,
- nedůsledná kontrola písemných projevů žáků,
- chybí zájmové aktivity pro žáky I. stupně,
- nedostatek nových učebnic a žákovských i demonstračních map (např. jsou používány staré, neopravené mapy ČSSR s chybnými označeními měst a sousedních států,
- překročena kapacita školy i školní družiny.

Doporučení:

- ustanovit výchovného poradce školy a protidrogového preventistu (viz protokol),
- tematické plány vypracovat pro jednotlivé ročníky a respektovat tak návaznost učiva,
- do obsahu tematických plánů doplnit úpravy a doplňky vzdělávacího programu Základní škola, které byly schváleny MŠMT ČR s platností od 1. září 1998 pod č.j. 25018/98-22,
- odstranit formální nedostatky v práci s IZPŽ,
- střídat formy práce, zařazovat aktivizační metody,
- při kontrole sešitů důsledně opravovat chyby, vést žáky ke kvalitnímu zápisu poznámek,
- v hodinách důsledně preferovat požadavky soustředěnosti a porozumění,
- používat názorné pomůcky,
- podat žádost o provedení změny v zařazení školy do sítě škol, a tak odstranit rozpor mezi skutečnou a povolenou kapacitou školy (ŠÚ Jičín ve spolupráci s OHS Jičín),
- na základě analýzy materiálně technických podmínek školy stanovit priority v plánu inovace fondu učebnic, učebních pomůcek (pro společenskovědní předměty) a výpočetní techniky (software doplnit o programy dle potřeb školy),
- plnit zásady relaxačního programu a zdravého životního stylu přímo ve vyučovacích hodinách,
- zajistit dle možnosti rekonstrukci venkovních prostor školy pro pobyt dětí za příznivého počasí o přestávkách (ve spolupráci s MÚ Hořice).

razítko

Podpisy inspektorů: vedoucí týmu Mgr. Květoslava Dřevíková v. r.

členové týmu Mgr. Jiří Jetel v. r.

PaedDr. Markéta Stuchlíková v. r.

V Hradci Králové dne 29. ledna 1999

Přílohy: protokol č.j. 091 66/99-1031

Inspekční zprávu jsem převzala dne 3. února 1999

razítko

Podpis zástupkyně ředitelky školy Alena Vrbová v. r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání / odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel:	1999-02-22	091 7/99-1031
Školský úřad:	1999-02-22	091 7-1/99-1031

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
---	---	Připomínky nebyly vzneseny